

Stanovisko Svazu výkupců a zpracovatelů druhotných surovin, z.s.

k dokumentům v rámci úpravy některých směrnic EU pro zajištění oběhového hospodářství a Akčnímu plánu pro oběhové hospodářství

V Praze dne 4. 1. 2016

Svaz výkupců a zpracovatelů druhotných surovin, z.s.:

1. Podporuje myšlenku oběhového hospodářství a deklarovanou snahu o snížení administrativní zátěže malých a středních podniků.
2. Prosazení myšlenky oběhového hospodářství vyžaduje mimo jiné odstranění řady legislativních překážek, a to zejména na úseku přechodu „suroviny“ z režimu odpadů do režimu materiálového, výrokového. Z toho důvodu je nutné zavést do legislativy jednoznačnou definici druhotné suroviny. Ta v návrzích chybí, i když s tímto pojmem pracuje mnoho dokumentů. Tato definice přispěje také ke sjednocení statistik jednotlivých ČS.
3. Vzhledem k tomu, že koncepce oběhového hospodářství je vedena snahou o surovinovou nezávislost Evropy, neměla by být tato myšlenka chápána jako uzavření trhu EU pro vstup či výstup druhotných surovin, neboť to by vedlo k nákladové deformaci odvětví. Proto bude vývoj záviset na tom, jak citlivě bude EK regulovat rozvíjení této myšlenky a také jaká bude faktická podpora výzkumu a inovace v daném odvětví.
4. Myšlenka oběhového hospodářství vyžaduje důsledné prosazování hierarchie způsobů nakládání s odpadem, kdy je třeba zejména nalézt srozumitelnou a měřitelnou hranici mezi opětovným použitím a přípravou opětovného použití a recyklací. V souvislosti s tím je třeba hledat jednoduché metody (nezatěžující všechny zúčastněné strany) sledování těchto toků. Dále dát do souvislosti dosavadní (připravované) cíle nakládání s odpady se zvyšujícím se množstvím látek a materiálů, které se z důvodu prodloužení životnosti nebo opětovného použití vůbec nestanou odpadem. Neustále zvyšované cíle v oblasti využití a recyklace odpadů nemohou být plněny, pokud bude důsledně uplatňována prevence vzniku odpadů.
5. Množství připravovaných změn ve výrokových a odpadových směrnících EU, zkracování lhůt na jejich zavedení do národního právního řádu a naopak stále širší pravomoci přenesené na EK v těchto oblastech, mohou být hrozbou z důvodu nízké předvídatelnosti práva, která nepřeje investicím pro podporu oběhového hospodářství a zavádění moderních technologií.
6. Funkčnost oběhového hospodářství v případě výrobků s ukončenou životností je velmi citlivou záležitostí. Systém nesmí zvýhodňovat jednu skupinu (kolektivní systémy) tak, aby uplatněním své finanční síly mohla negativně ovlivňovat hospodářskou soutěž na úseku svozu, úpravy, zpracování a recyklace.

1) Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterou se mění směrnice 1999/31/ES o skládkách odpadů - COM (2015) 594 final

Do čl. 2 písm. a) této směrnice se mj. přejímá definici „komunálního odpadu“, která by měla být uvedena v článku 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES. Znění definice KO je prozatím projednáváno jako návrh.

Do čl. 5 této směrnice se doplňuje nový odstavec 5 o snížení skládkovaného komunálního odpadu do roku 2030 na 10 % celkového množství vzniklého komunálního odpadu.

Tento cíl i tato lhůta jsou velmi ambiciózní vzhledem k současnému stavu skládkovaných komunálních odpadů a nelze se k němu vyjadřovat, pokud není zcela zřejmé:

- Co přesně bude považováno za „komunální odpad“ (viz současně projednávaný návrh definice KO – proces není dokončen)
- Zda množství vzniklého komunálního odpadu, které nelze jinak, než skládkovat, nepřesahuje již v současnosti 10% z celkového vzniklého množství KO“?

2) Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2000/53/ES o vozidlech s ukončenou životností - COM (2015) 593 final

Náhrada odstavce 1 čl. 9 směrnice:

Nové odstavce 1a, 1b, 1c a 1d umožní průběžný a včasný monitoring plnění stanovených cílů a umožní Komisi včas identifikovat nedostatky a navrhnout doporučení k nápravě. S ohledem na to doporučujeme, aby:

čl. 9 odst. 1b byl zrušen, neboť zpracování „zprávy o kontrole kvality“ každoročně předkládaných dat o plnění čl. 7 odst. 2 směrnice je nadbytečné a je jenom další administrativní zátěží ČS. Data budou předávána v struktuře a formátu požadovaném EK a tím bude zaručena jejich vypovídací hodnota. Zpráva o kontrole kvality zprávy obsahující data by byla pouze formální záležitostí.

3) Návrh směrnice 2006/66/ES o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech

Bez připomínek.

4) Návrh směrnice 2012/19/EU o odpadních elektrických a elektronických zařízeních

Náhrada odstavce 5 čl. 16 směrnice:

Nové odstavce 5a, 5b, 5c a 5d umožní průběžný a včasný monitoring plnění stanovených cílů a umožní Komisi včas identifikovat nedostatky a navrhnout doporučení k nápravě. S ohledem na to doporučujeme, aby:

čl. 16 odst. 5b byl zrušen, neboť zpracování „zprávy o kontrole kvality“ každoročně předkládaných dat o plnění čl. 16 odst. 4 směrnice je nadbytečná a je jenom další administrativní zátěží ČS. Data budou předávána v požadované struktuře a formátu a tím již je

zaručena jejich vypovídací hodnota. Zpráva o kontrole kvality zprávy obsahující roční data by byla pouze formální záležitostí.

5) Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech

S návrhem rámcové pozice ČR ke změně směrnice o obalech lze více než souhlasit.

- nové cíle jsou příliš ambiciózní; zejména nárůst cíle pro přípravu na opětovné použití a recyklaci (POPR) pro dřevo je z důvodu výroby výrobků z odpadních dřevěných obalů, neuskutečnitelný

- cíl pro kovy stanovený zvláště pro železné a hliníkové odpadní obaly je nereálný; množství uváděných hliníkových obalů na trh je nevýznamné, a tudíž zavedení odděleného systému sběru bude neekonomické a neefektivní

- v tomto oboru (zpětný odběr odpadních obalů) připadá v úvahu zejména „opakované používání obalů“ anebo „recyklace jednorázově použitelných obalů“ - požadavek přípravy na opětovné použití u odpadních obalů není v tomto oboru racionální.

- domníváme se, že pokud bude z odpadního obalu vyroben výrobek, není dle navrženého znění tento hmotnostní tok do výpočtu požadovaných cílů zahrnut. Pokud by měl být snad tento „tok“ obsažen pod písmenem „R“ vzorce uvedeného v Příloze IV směrnice, potom by bylo třeba lépe specifikovat popis významu jednotlivých písmen vzorce. Takto nemá vzorec jasnou a zřetelnou vypovídací hodnotu a není zřejmé, co přesně se do výpočtu zahrnuje.

- navržené priority nakládání s obalovým odpadem popírají hierarchii nakládání s odpady; podobně je tomu i nyní, neboť dle obecného zákona (zákon o odpadech) lze za dodržení určitých podmínek „obalový materiál“ využívat mimo režim odpadů, avšak podle speciálního zákona (zákon o obalech) se vždy jedná o odpad a musí být jako odpad buď využit, nebo odstraněn.

6) Sdělení Uzavření cyklu – Akční plán EU pro oběhové hospodářství - COM(2015) 614; COM(2015) 614/2

Akční plán EU pro oběhové hospodářství se zaměřuje zejména na:

1. Výrobu

Ve fázi výroby se AP správně zaměřuje na prodloužení životnosti výrobků a na jejich snadnější opravitelnost, modernizaci či repasi, opětovné použití, či recyklaci vzniklého odpadu demontáží. Neřeší však otázky spojené se spotřebou takto připravených výrobků k opětovnému použití. Důležité je motivovat spotřebitele k jejich používání a nalézt cestu jak je potřebným spotřebitelům zpřístupnit.

Je důležité nejen vyjasnit a sjednotit pravidla týkající se „vedlejšího produktu“, ale také zavést povinnost původce přednostně (pokud budou splněna kritéria) takto vzniklý „materiál“ zařadit a nakládat s ním jako s výrobkem určeným k opětovnému použití.

2. Spotřebu – bez připomínek

3. Nakládání s odpadem

Podporujeme zavedení stejných definic v jednotlivých výrobových i odpadových směrnících a sjednocení metodiky výpočtu stanovených cílů pro všechny. Aby splnily svou funkci, musí být jednoznačné a srozumitelné všem, proto je třeba je vyprecizovat.

Je třeba zajistit dodržování rozdílu mezi definicí „opětovného použití“ (výrobní režim) a „přípravou pro opětovné použití“ (odpadový režim) a zajistit zahrnutí „opětovného použití“ výrobku do výpočtu míry plnění požadovaných cílů dle jednotlivých směrnic.

Dále je nutno zajistit jednoznačný zákonný způsob vyvedení výrobku připraveného pro opětovné použití z režimu odpadů.

4. Posílení trhu s druhotnými surovinami (DS)

Považujeme za zásadní nedostatek AP, že nezavádí pojem „druhotná surovina“ anebo že ho nezavádí v rámci směrnice o odpadech. Například:

V současné době je za druhotnou surovinu považovaná látka či předmět, které přestaly být odpadem nebo se odpadem nikdy nestaly, např. vedlejší produkty nebo opětovně použitelné materiály, a vstupují do dalšího procesu výroby či využití, s látkou či předmětem se běžně obchoduje a existují její technické charakteristiky jako např. technické a oborové normy, obchodní zvyklosti apod., které umožňují látku či předmět jednoznačně popsat pro potřeby obchodu či technologického procesu.

Jiná úprava pojmu:....***a prokazatelně ve výrobku nahrazuje primární surovinu/...prokazatelně vstupuje do dalšího procesu výroby či využití***

(str. 11 Akční plán na podporu zvyšování soběstačnosti České republiky v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhot. surovinami; <http://www.mpo.cz/dokument160364.html>).

Není racionální (a neodpovídá to ani hierarchii nakládání s odpadem), aby se „materiál“ nejprve stal odpadem a teprve poté se hledaly cesty, jak ho z režimu odpadů vyvést (př. hledat okamžik, kdy odpad přestává být odpadem). V případě druhotné suroviny by se mělo jednat přednostně o „opětovné použití“ materiálu, tj. o neodpadový režim. Proto by druhotná surovina a způsoby nakládání s ní, měly být upraveny tak, aby byly postupně odstraňovány bariéry pro nakládání a obchodování s ní, tj. zjednodušeny. Například zavést pro DS tzv. „obchodní režim“ (např. podmínka, že doklad na takový obchod musí být archivován 5 let anebo z důvodu sledování toků DS zavést povinnost ohlašovací/jednoduchou evidenci na úrovni podniku, nikoliv provozoven (obdobu ČSÚ)) s cílem snížit administrativní náročnost při nakládání s druhotnými surovinami, neklást překážky obchodu. Od ostatních povinností při nakládání s odpady upustit (př. druhotná surovina nemusí být předávána oprávněné osobě), neboť o „opětovné použití DS“ se dle kvality postará trh.

K výše uvedenému jistě prospějí celoevropské normy kvality pro jednotlivé DS.

Podporujeme odstraňování zbytečných legislativních a obchodních překážek v problematice používání druhotných surovin. Zejména vnášení složité problematiky klasifikace látek dle Nařízení CLP č. 1272/2008 by mělo být minimalizováno na minimum.

Očekáváme, že EK bude průběžně zveřejňovat obsah nebezpečných chemických látek či kritických surovin v jednotlivých skupinách výrobků podléhajících odpovědnosti původce.

5. Prioritní oblasti

Plasty: Doporučujeme, aby EK zjistila informace o druzích plastů používaných zejména při výrobě výrobků podléhajících režimu odpovědnosti výrobců a jejich rizicích při opětovném zpracování. Dále aby zveřejnila metody identifikace nebezpečných látek v plastech a způsoby nakládání s takovými plasty. Tato oblast souvisí také s vhodnými změnami výrobních směrnic.

Potraviny:

Doporučujeme významný prostor ve strategii proti plýtvání s potravinami věnovat zejména regulaci chování jejich prodejců (odběratelů), a spotřebitelů. Zde dochází k nejvýznamnějším ztrátám. Dále zajistit povinnou nabídku těchto potravin na jakousi „burzu“ potravin nebo charitativním organizacím v případě, že potraviny nebudou splňovat odběratelské požadavky na prodej v maloobchodě (např. tvar, velikost).

Kritické suroviny:

Je třeba požadovat na EK, aby mimo seznamu těchto surovin, zveřejnila nejčastější druhy výrobků, kde lze očekávat jejich výskyt, tak aby se odpadové hospodářství mohlo zaměřit na jejich sběr a recyklaci.

6. Inovace – bez připomínek

7) Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterou se mění směrnice

2008/98/ES o odpadech - COM (2015) 595 final

Zásadní je sjednocení porozumění definicím všemi ČS

- V definici „**komunálního odpadu**“ je třeba zajistit, aby bylo slovní spojení „.....povahy, složení a množství srovnatelný s odpadem z domácností“ vnímáno všemi ČS stejně. Zejména ničím neohrazené slovo „množství“ by mohlo způsobit nejednotnost výkladu.

- Definice „**biologický odpad**“ biologicky rozložitelné odpady ze zahrad a parků, potravinářské a kuchyňské odpady z domácností, restaurací, stravovacích a maloobchodních zařízení, srovnatelný odpad ze zařízení potravinářského průmyslu a jiné odpady s podobnými vlastnostmi biologického rozkladu co do povahy, složení a množství“, by měla být zjednodušena a upřesněna. Místo „potravinářské a kuchyňské odpady“ by stačilo uvést kuchyňské odpady, neboť z kuchyně pocházejí i potravinářské odpady z domácností; místo „restaurací a stravovacích zařízení“ by stačilo uvést obecně stravovacích zařízení, neboť i restaurace je stravovací zařízení; vedle „maloobchodních zařízení“ by mělo být uvedeno také velkoobchodních a potravinářských zařízení, aby byl výčet kompletní.

- Definice „**příprava na opětovné použití**“ způsoby využití zahrnující kontrolu, čištění nebo opravu a spočívající v tom, že výrobky nebo části výrobků, které byly sebrány uznaným provozovatelem zařízení pro přípravu k opětovnému použití nebo v rámci systému zálohování a zpětného odběru upraveny tak, že mohou být opětovně použity bez dalšího předzpracování“ by měla být upravena tak, aby obsahovala povinnost, že upravené výrobky budou skutečně opětovně použity. V opačném případě se může stát, že sice nastane formální „příprava pro opětovné použití výrobku“, avšak tento opravený „výrobek“ nebude muset být opětovně použit. To ale není smyslem připravovaných změn oběhového balíčku.

- Definice „**zasypávání**“ některý ze způsobů využití, při němž je vhodný odpad pro účely rekultivace použit ve výkopech nebo pro stavební účely při úpravách krajiny nebo na stavbách místo jiných materiálů, které přestaly být odpadem, jež by byly jinak k tomuto účelu použity“ by měla být upravena. Není zřejmé, zda část věty „které přestaly být odpadem“ by měla patřit za slova „vhodný odpad“ anebo zda je v poslední části věty nadbytečná a tato část věty by měla znít takto „místo jiných materiálů, jež by byly jinak k tomuto účelu použity“.

Další bude specifikováno v připomínkách k Rámcové pozici ČR k této směrnici.

Zpracovala: Eva Směšná

S pozdravem

Svaz výkupců a zpracovatelů druhotných surovin, z.s.
IČ: 22728210 · DIČ: CZ22728210
Bechyňská 640 mob.: 602 377 224
Letňany email: svds@svds.cz
199 00 Praha 9 web: www.svds.cz
①